

2. Бутенко В. Г., Кондратюк С. М. Лепбук як сучасний інноваційний інструмент візуалізації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 59, 2023. С. 212–215.

3. Дергач М. А. До питання розвитку мислення у дітей дошкільного віку з порушеннями слуху. *Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 9 листопада 2023 р. / за ред. Т. О. Докучинової, відп. секретар О. І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. С. 74–76.

4. Куренкова А. В. Використання методів візуалізації в роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. *Inclusion and Diversity*, спецвипуск, 2023. С. 30–33.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-30>

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Лизун Наталія Миколаївна

студентка освітнього рівня «Магістр»

факультету мистецтва, менеджменту, педагогіки та психології

за спеціальністю «Практична психологія»

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

(IV рівня акредитації)

м. Переяслав, Україна

Сучасне суспільство дедалі більше орієнтується на створенні рівних можливостей для всіх його членів, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних чи психоемоційних особливостей. У цьому контексті соціалізація дітей з особливими освітніми потребами є однією з ключових проблем педагогічної науки та практики. Процес соціалізації передбачає засвоєння дитиною соціальних норм, формування комунікативних навичок, розвитку емоційної сфери та адаптацію до суспільного життя. В умовах інклюзивного навчання, яке впроваджується в сучасних закладах освіти, цей процес набуває особливого значення.

Одним із дієвих способів забезпечення кращої соціалізації дітей з особливими освітніми потребами виступає впровадження інклюзивного навчання в освітніх закладах, починаючи з дошкільного віку.

Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами є важливим чинником їхнього гармонійного розвитку та успішної адаптації в суспільстві. В умовах інклюзивного навчання, яке передбачає спільне навчання дітей з типовим розвитком та дітей з особливими освітніми потребами, особливого значення набувають питання створення сприятливого освітнього середовища, ефективних методів навчання та виховання, а також забезпечення соціально-психологічної підтримки [1].

Діти з особливими освітніми потребами – це діти, які мають порушення психофізичного розвитку або інвалідність і потребують додаткової підтримки в освітньому процесі для повноцінного навчання і розвитку. Це можуть бути діти з такими станами, як дитячий церебральний параліч, синдром Дауна, аутизм, генетичні захворювання, легка розумова відсталість, порушення слуху, зору, мовлення, а також діти з емоційними чи поведінковими розладами.

Відповідні законодавчі документи передбачають створення умов для здобуття ними якісної освіти, а саме: забезпечення доступності та безоплатності різних форм високоякісної освіти в державних і комунальних навчальних закладах; формування мережі навчальних закладів, здатних забезпечувати високоякісні освітні послуги, створення дошкільних навчальних закладів різних типів, профілів та форм власності; оптимізацію структури загальноосвітніх навчальних закладів для однозмінного, профільного, екстернатного і дистанційного навчання та позашкільних навчальних закладів.

Термін «соціалізація» запровадив у середині XIX ст. французький соціолог Габріель Тард для позначення процесу інтеріоризації соціальних норм шляхом соціальної взаємодії. Поняття «соціалізація» еволюціонувало з того часу, охоплюючи різні аспекти цього явища.

Соціалізація – комплексний процес та результат засвоєння й активного відтворення людиною соціально-культурного досвіду (знань, цінностей, норм, моралі, традицій тощо) на основі її діяльності, спілкування і відносин, обов'язковий фактор розвитку особистості. Виступає одним із основоположних соціальних процесів, що забезпечує повноправне існування людини всередині суспільства. Соціалізація є двостороннім процесом, оскільки відбувається не лише збагачення соціальним досвідом, а й реалізація людиною соціальних зв'язків. Її суть зводиться до поєднання в процесі соціалізації особи адаптації та відособлення, тобто збереження суб'єктності людини в умовах певного суспільства [2].

Для дітей, які мають особливі освітні потреби, процес соціалізації виступає не просто як звичайна адаптація до навколишнього середовища чи суспільних норм. Це складний і багатогранний процес, який полягає у формуванні стійких соціальних зв'язків у соціумі, опануванні навичок спілкування. Така соціалізація вимагає системної, цілеспрямованої та комплексної підтримки, що охоплює не лише педагогічні та психологічні аспекти, а й соціальні та медичні заходи. Вона спрямована на те, щоб дитина змогла повноцінно реалізувати свій потенціал, відчувати себе повноправним членом суспільства та отримати можливість жити повноцінним життям, незважаючи на певні труднощі, пов'язані з індивідуальними особливостями розвитку.

Головним місцем, де діти з особливими освітніми потребами вчать-ся жити в суспільстві, є сім'я. Тут діти отримують перші навички поведінки, цінності та вчать-ся спілкуватися. Дуже важливо, щоб батьки правильно розуміли особливості своєї дитини і підтримували її.

Наступний етап соціалізації дітей відбувається у закладі освіти, де педагогічний колектив, зокрема в умовах інклюзивної освіти, створює умови для розвитку соціальних навичок дитини. Велике значення має застосування індивідуального підходу до кожної дитини, надання їй психологічної підтримки, а також створення в навчальному закладі спільної, прийнятної та безпечної атмосфери [3].

Сьогодні одним із завдань педагогіки є забезпечення рівних і якісних прав на освіту дітей з особливими потребами. Саме це є запорукою їхньої успішної соціалізації. Це дає дитині можливість брати активну участь в житті суспільства, розвивати власні здібності.

За останні роки наше суспільство стало значно обізнанішим і толерантнішим до дітей з особливими освітніми потребами. Від дитинства для них організують системну підтримку та соціальне включення – поступову адаптацію до навколишнього середовища, де вони вчать-ся повноцінно жити, спілкуватися, взаємодіяти і будувати стосунки.

Основним обов'язком дорослих – педагогів, батьків, однолітків і суспільства – це створення для таких дітей атмосфери, де панують доброта, тепло, турбота і щира любов. Тільки за таких умов дитина з особливими потребами може повною мірою розкрити свої можливості, досягти соціальної адаптації та інтеграції у суспільство.

Соціалізація дітей з ООП сприяє розвитку їхньої автономності, самостійності, підвищенню самооцінки і мотивації до навчання. Вона забезпечує рівний старт для реалізації життєвих планів, підтримує активну соціальну позицію і сприяє усвідомленню своїх прав у суспільстві. Ці аспекти є важливими для формування соціальної справедливості та толерантності в масштабах суспільства.

Література

1. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі : навчально-методичний посібник / авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Компанець, Н. Квітка, А. Лапін. К. : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020.
2. Соціалізація / Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України ; головний редактор. В. Г. Кремінь. К. : Юрінком Інтер, 2008.
3. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене : наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук, К. : Видавнича група «АТОПОЛ», 2011.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-31>

КОМУНІКАТИВНІ ГРУПИ ЯК ФОРМА РОБОТИ З УЧНЯМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ

Літвінова Олена Олександрівна

вчитель-логопед

*Середня загальноосвітня школа № 50
Святошинський район, м. Київ, Україна*

Постановка актуальності проблеми. Сучасна система інклюзивної освіти вимагає пошуку ефективних шляхів розвитку комунікативно-мовленнєвих умінь у дітей з розладами аутичного спектра (РАС). Мовлення для таких дітей виступає не лише засобом пізнання, а й основним інструментом соціальної адаптації та взаємодії з оточенням. Проте, без сформованого комунікативного складника розвиток мовлення втрачає практичну цінність, оскільки дитина не може використовувати набуті слова чи фрази для вираження своїх потреб, емоцій та думок. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування у дітей з РАС здатності до ефективного спілкування в навчальному середовищі, що є запорукою їх успішної інтеграції у суспільство.

Метою статті є обґрунтування важливості комунікативного складника в розвитку мовлення дітей з РАС та визначення ефективності організації логопедичної роботи через комунікативні групи як засобу розвитку комунікативно-мовленнєвих умінь.

Виклад основного матеріалу. Розвивати мовленнєві вміння у дітей з РАС не використовуючи комунікативний складник немає